

Perustaidot ja Bildung

BILDUNG

1. Monimutkaisessa yhteiskunnassa toimiminen edellyttää perustaitojen oppimista läpi elämän

Eurooppalaisten yhteiskuntien nopea muutos ja monitahoiset haasteet edellyttävät aikuiskoulutuksen roolin ja tavoitteiden uudelleen pohtimista. Tässä artikkelissa tarkastellaan, kuinka Bildung-käsite, joka on merkitykseltään lähellä sivistyksen käsitettä, voi edistää kokonaisvaltaisempaa ymmärrystä perustaitojen opetuksen tarpeesta ja tavoitteista.

Jotta voimme toimia ja kukoistaa nykypäivän monimutkaisissa yhteiskunnissa, tarvitsemme monenlaisia perustaitoja. Esimerkiksi informaation, viestintäkanavien ja lähteiden loputon määrä edellyttää uudenlaisia lukutaitoja. Tiedon etsiminen, arviointi, tulkinta ja muokkaaminen ovat välttämättömiä perustaitoja. Tarvitsemme myös kriittistä ajattelua, kykyä ymmärtää tapoja, joilla meihin vaikutetaan, sekä sitä, kuinka itse voimme toimia muutoksen edistämiseksi. Kaikki tämä vaikuttaa siihen, miten meidän tulisi ymmärtää perustaitojen opetuksen tarve ja sisältö. On kysyttävä, mitä ovat tämän päivän perustaidot? Kenen niitä tulee opetella? Ovatko perustaidot joutain, mitä ihmisellä joko on tai ei ole?

Ehdotamme Basic skills and Bildung -raportissa elämäntaitojen lähestymistapaa käytettäväksi perustaitojen määrittelyssä. Elämäntaidot sisältävät (moni)lukutaidot, digitaaliset valmiudet,

ympäristövalmiudet, kansalaisvalmiudet, tunne- ja ihmissuhdetaidot, terveystaidot, taloudelliset valmiudet ja laskutaidot.

Riittävät perustaidot mahdollistavat osallisuuden ja aktiivisen osallistumisen monimutkaiseen ja nopeasti muuttuvaan tietoyhteiskuntaan. Euroopan komissio korostaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa yksilön oikeutta yhteiskunnalliseen osallistumiseen:

” Jokaisella on oikeus laadukkaaseen ja inklusiiviseen opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen sellaisten taitojen ylläpitämiseksi ja hankkimiseksi, jotka mahdollistavat täysipainoisen osallistumisen yhteiskunnan toimintaan ja auttavat työmarkkinoille siirtymisessä. (Euroopan komissio, 2019.)

Pidemmälle vietyinä perustaidot nähdään jokaisen oikeutena, sillä niiden kehittymättömyys on merkki sorrosta (Paulo Freire 1970).

European Association for the Education of Adults (EAEA) on johtanut Bildung Erasmus+ -projektiä, jossa edistetään perustaitojen uudelleenmäärittelyä hyödyntämällä kokonaisvaltaista Bildung-käsitettä. Bildung-käsite voi rikastuttaa perustaidoista käytävää keskustelua sekä perustaitojen opetuksen käytäntöjä.

2. Bildung-käsitteen panos perustaitojen koulutukseen

Bildung-käsite pohjaa neljään tietämisen pilariin: siirrettävä tieto, ei-siirrettävä tieto, vastuuntunnon laajentaminen ja kansalaisten voimaannuttaminen. Bildung ei ole vain asioiden tietämistä, vaan yhtä lailla taitoja ja motivaatiota muuttaa maailmaa parempaan suuntaan ja toimia sen mukaisesti.

Meidän on omaksuttava kokonaisvaltainen käsitys perustaidoista elämäntaitoina ja tarjottava oppimismahdollisuuksia läpi elämän. Elämäntaitoja on opetettava dialogisesti tavalla, joka yhdistää ne suoraan oppilaiden tarpeisiin. Tämä on välttämätöntä, jotta kansalaiset saavat valmiudet tehdä tietoon perustuvia päätöksiä ja toimia maailmassa, jota muovaavat suuret muutokset kuten ilmastonmuutos, digitalisaatio ja sosiaalinen kahtiajako.

Kun yhdistetään elämäntaitojen kokonaisvaltainen hahmotus Bildung-konseptiin, perustaitojen koulutuksessa tulisi kattaa seuraavat näkökohdat:

- Kokonaisvaltainen lähestymistapa. Perustaitojen ymmärtämistä on laajennettava elämäntaitojen suuntaan.
- Oppijakeskeinen lähestymistapa. Osallistujien oppimistarpeet ovat oppimisen lähtökohdana ennemminkin kuin ennalta määritetty opetussuunnitelma.
- Dialogiset menetelmät. Oppiminen ei voi toteutua "ylhäältä alas" annettuna, vaan kaikkien tieto tunnustetaan. Vertaisoppiminen on tärkeää. Myös opettaja oppii koulutustilanteessa.
- Osallistava lähestymistapa. Kaikki voivat osallistua ja mukana on oppijoita eri sukupolvista ja/tai taustoista.
- Voimaannuttava/valtaistava lähestymistapa. Opiskelijoita on ohjattava vaikuttamisessa ja muutoksen toteuttamisessa. Minäpystyvyys ja autonomia vahvistuvat.

3. Suositukset

3.1. Makrotason suositukset (poliittiset päättäjät, paikallisesti, alueellisesti tai kansallisesti)

Makrotason suositusten tavoitteena on laajentaa käsitystä oppimisesta ja siitä, mitä taitoja pidetään nyky-yhteiskunnassa välttämättöminä.

- Arvosta elinikäistä oppimista ja non-formaalialta oppimista: Nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa tarvitsemme joustavia malleja ja uusia tiloja oppimiselle. Tämä olisi otettava huomioon myös rahoitusvälineissä.
- Aikuiskoulutus auttaa ihmisiä sopeutumaan uusiin todellisuuksiin. On tunnustettava, että tarvitsemme oppimista elämää varten, emme vain saadaksemme työtä. Laajempaa, kokonaisvaltaista oppimista ja osaamista tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan.
- Älä jätä ketään jälkeen – tämän pitäisi olla ohjaava periaate kaikessa yhteiskunnallisessa kehityksessä ja erityisesti aikuiskoulutuksessa.
- Ota kansalaisyhteiskunnan edustajat ja organisaatiot mukaan koulutus- ja oppimispoliittikan suunnitteluun. He osaavat tuoda esiin aikuiskoulutuksen järjestäjien ja opiskelijoiden tarpeet.
- Tarjoa tiloja perustaitojen oppimiseen. Investoi enemmän perustaitojen koulutukseen. Tunnista eri kohderyhmien tarpeet.

3.2. Suositukset toteuttajatasolla (aikuiskoulutusorganisaatiot ja järjestöt)

Toteuttajataso suosituksilla pyritään tarjoamaan joustavia oppimisympäristöjä, ottamaan oppijayhteisöt mukaan koulutustarjonnan suunnitteluun ja löytämään uusia tapoja tehdä etsivää työtä.

- Tarjoa tiloja, joissa yhteisö voi jakaa näkemyksiään ja osallistua oppimisen organisointia koskeviin päätöksiin. Toteuta osallistavia käytäntöjä, joiden avulla oppijat voivat ilmaista kiinnostuksen kohteitaan ja tarpeitaan.
- Mahdollista oppiminen epämuodollisemmassa ympäristössä ja tarjoa koulutusmahdollisuuksia, jotka liittyvät tosielämän konteksteihin ja tilanteisiin. Opetus voi silti olla tavoitteellista.
- Järjestä aikuisille ohjausta erilaisista koulutusmahdollisuuksista.
- Jos haluamme lisätä osallistumista oppimiseen, meidän on oltava joustavampia ja luovempia koulutustarjonnassa. Esimerkiksi tosielämän tilanteisiin liittyvät oppimisympäristöt voivat lisätä sitoutumista ja lähentää opiskelijoiden suhdetta aiheeseen.
- Panosta etsivään työhön: ihmiset, joilla on monia oppimistarpeita, eivät usein etsi koulutusmahdollisuuksia. Vaikka perustaitojen tai elämäntaitojen puutteet heikentävät mahdollisuuksia oman potentiaalinsa kehittämiseen ja yhteiskuntaan osallistumiseen, ihmiset eivät aina tiedosta yhteyttä arjen haasteiden ja taitojen puutteen välillä.

- Verkostoidu muiden toimijoiden kanssa saadaksesi tietoa mahdollisista oppimistarpeista. Yhdessä suunnitellut kurssit auttavat kehittämään koulutuksia, jotka vastaavat oppijaryhmien tarpeisiin. Yhteistyö voi myös tuottaa jatkopolkuja oppimiseen.

3.3. Suositukset mikrotasolla (kouluttajat, kouluttajien koulutus)

Mikrotason suosituksilla pyritään omaksumaan oppijalähtöinen lähestymistapa ja -menetelmät koulutuksessa sekä vahvistamaan oppijoita heidän omalla oppimispolullaan kohti Bildung-käsitteen mukaista yhteenkuuluvuuden ja vastuuntunnon kehän laajentamista.

- Tavoitteena on antaa oppijoille mahdollisuus henkilökohtaiseen kasvuun ja lisääntyneeseen vastuunkantoon ympäristöstä.
- Käytä menetelmiä, jotka sitouttavat oppijoita ja helpottavat ilmiölähtöistä opetusta, kuten ongelmalähtöistä oppimista, vertaisoppimista ja tapaustutkimuksia.
- Omaksu oppijalähtöinen lähestymistapa. Ole avoin oppijoiden kiinnostuksen kohteille ja erilaisille elämäntilanteille ja osoita joustavuutta mukauttaa opetusta heidän tarpeidensa mukaisesti.
- Luo turvallinen ja luottamuksellinen ympäristö, jossa jokainen on arvostettu ryhmän jäsen ja osaava osallistuja yhteisessä oppimisessä. Edistä tunnetason yhteyksien syntymistä fasilitoimalla yhteistyötä ja jakamista osallistujien välillä.
- Edistä vuoropuhelua osallistujien välillä.
- Harkitse koulutuksen kohdentamista laajasti kohderyhmiin sosiaalisesta asemasta tai koulutustaustasta riippumatta. Voimme kaikki oppia toisiltamme, joten yritä saada mukaan ihmisiä eri taustoista.

